

Ustavni sud Crne Gore, u Prvom vijeću za meritorno odlučivanje o ustavnim žalbama, u sastavu: sudija –Snežana Armenko, predsjednica Vijeća i sudije – Faruk Resulbegović i Momirka Tešić, članovi Vijeća, na osnovu odredaba člana 149 stav 1 tačka 3 Ustava Crne Gore i člana 48 tačka 10 Zakona o Ustavnom sudu Crne Gore (»Službeni list Crne Gore«, br. 11/15), na sjednici Vijeća od 11. marta 2025. godine, donio je

O D L U K U

ODBIJA SE ustavna žalba.

O b r a z l o ž e n j e

I POSTUPAK PRED USTAVNIM SUDOM CRNE GORE

1. "K." DOO Ž., koje zastupa izvršni direktor M. V., podnijelo je blagovremenu i dozvoljenu ustavnu žalbu protiv presude Vrhovnog suda Crne Gore, Rev. br. 876/20, od 3. decembra 2020. godine.

2. Podnosilac ustavne žalbe se žalio na povrede prava iz čl. 19, 20, 32 i 58 Ustava Crne Gore i člana 6 stav Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda.

U ustavnoj žalbi, u bitnom, navodi: da je Vrhovni sud Crne Gore, zauzimajući stav da se ne radi o obligaciono pravnom zahtjevu, već o sporu po osnovu imovinskog prava, pogrešno protumačio i primijenio Zakon o svojinsko pravnim odnosima i Zakon o obligacionim odnosima; da je tužilac tužbu podnio nakon isteka roka zastare od 10 godina, propisanog odredbom člana 380 Zakona o obligacionim odnosima; da je odredbom člana 370 stav 1 Zakona o obligacionim odnosima, koji propisuje da zastarjelost počinje da teče prvog dana od dana kada je povjerilac imao pravo da zahtijeva ispunjenje obaveze; da je tužilac mogao podnijeti tužbu zbog neosnovanog obogaćenja (ili dodatne zahtjeve u već postojećoj parnici), čim je saznao za kupoprodajne ugovore za djelove sporne parcele 2008. godine, ako je smatrao da je njegov zahtjev opravdan, da je tužiocu rok zastare počeo teći najkasnije 6. oktobra 2008. godine.

3. Predložio je da Ustavni sud usvoji ustavnu žalbu, ukine osporenu presudu i predmet vrati Vrhovnom sudu Crne Gore na ponovni postupak i odlučivanje.

4. U postupku pokrenutim ustavnom žalbom, saglasno odredbama člana 149 stav 1 tačka 3 Ustava i čl. 68 i 75 Zakona o Ustavnom sudu Crne Gore, Ustavni sud, u granicama zahtjeva istaknutog u ustavnoj žalbi, utvrđuje da li je u postupku odlučivanja o pravima i obavezama podnosiocu ustavne žalbe povrijeđeno ustavno pravo, pri čemu se, po pravilu, ne upušta u pitanje jesu li su sudovi pravilno ili potpuno utvrdili činjenično stanje i ocijenili dokaze. Za Ustavni sud su relevantne samo one činjenice od čijeg postojanja zavisi ocjena o povredi ustavnog prava.

II ČINJENICE I OKOLNOSTI PREDMETA

5. Podnosilac ustavne žalbe je tuženi u postupku koji je prethodio ustavnosudskom. Predmet tužbe je zahtjev tužioca da se obaveže tuženi da mu isplati iznos od 20.011,50 eura.

6. Presudom Osnovnog suda u Žabljaku, P. br. 211/19, od 27. decembra 2019. godine, odbijen je tužbeni zahtjev, kao neosnovan.

7. Presudom Višeg suda u Bijelom Polju, Gž. br. 471/20, od 27. juna 2020. godine, žalba tužioca je odbijena, kao neosnovana i potvrđena prvostepena presuda.

8. Osporenim presudom Vrhovnog suda Crne Gore, Rev. br. 876/20, od 3. decembra 2020. godine, preiačene su drugostepena i prvostepena presuda i usvojen tužbeni zahtjev.

U obrazloženju osporene presude je navedeno:

„(...)Iz predmetnih spisa proizilazi, da su tužitelj i V. M. na osnovu kupoprodajnog ugovora Ov.br.188/94 od 27.06.1994.god. kupili od prodavca S. O. nepokretnost - zemljišnu parcelu br.1811, upisanu u Pl.br.435 KO Žabljak I, u površini od 6.550m² za cijenu od 30.000,00 dinara, da je predmetna nepokretnost upisana u katastarskom operatu Uprave za nekretnine, PJ Žabljak na tuženog, čiji je vlasnik V.M., da je tuženi prema podacima katastra nepokretnosti upisan kao vlasnik i da ima svojinsku državinu, te da je raspolagao sa djelovima sporne parcele koja je u katastru dobila novu oznaku i to kao kat. parcela br.2956/3 u skladu sa Ugovorima i aneksima o kupoprodaji nepokretnosti sa određenim fizičkim licima i to:Ugovor Ov.br.900/08 od 28.07.2008.godine zaključen između "Korman" DOO i M. S., te aneksa ovoga ugovora Ov.br.1149/08 od 01.09.2008.godine,pa dalje, Ugovora Ov.br.899/08 od 28.07.2008.godine zaključen između "Korman" DOO i B. J., te aneksa ovoga ugovora Ov.br.1143/08 od 02.09.2008.godine, Ugovora Ov.br.1122/08 od 26.08.2008.godine zaključen između "Korman" DOO i B. J.te aneksa ovoga ugovora Ov.br.1144/08 od 02.09.2008.godine, Ugovora Ov.br.1888/07 od 25.10.2007.godine zaključen između "Korman" DOO i B. R. i da je po osnovu kupoprodajne cijene iz ovih ugovora i aneksa,na ime prodaje nepokretnosti odmah po potpisivanju istih tuženi primio ukupno iznos od 40.023,00€. Tužitelj je shodno podnesku Uprave za nekretnine od 06.10.2008.god. imao saznanje o zaključenim ugovorima između tuženog i trećih lica-kupaca vezano za otuđenje-prodaju dijela sporne parcele. Tužitelj je pokrenuo spor za utvrđivanje punovažnosti kupoprodajnog ugovora Ov.br. 188/94 tužbom pred Osnovnim sudom u Žabljaku dana 09.09.2008.godine i da presuda kojom je utvrđena punovažnost ovog ugovora postala pravosnažna 03.02.2015.god. odnosno nastupila pravosnažnost donošenjem presude Vrhovnog suda CG Rev.br.489/15 od 23.09.2015.god.

Naime, pogrešan je zaključak nižestepeni sudova, da je predmetno potraživanje zastarelo sa razloga što su svi kupoprodajni ugovori i Aneksi zaključeni i realizovani isplatom kupoprodajne cijene prije 10 godina, pa da je tužitelj imao pravnu mogućnost da u predmetu P.br. 148/08 pored već postavljenih tužbenih zahtjeva, postavi i nove - dodatne koji bi bili usmjereni na novčano potraživanje. Takav zaključak nižestepeni sudova je pogrešan, da tužilac svoj pravni osnov za svoje potraživanje izvlači iz neosnovanog obogaćenja (isplate kupoprodajne cijene za navedene ugovore), pri činjenici, da isti svoj osnov za potraživanje navedenih novčanih sredstava izvlači iz prava svojine na nepokretnostima, na kojima je i on bio suvlasnik po osnovu ugovora o kupoprodaji iz 1994. godine, a čija prodaja je vršena bez njegove saglasnosti..

Stoga su nižestepeni sudovi morali poći od toga, da je do umanjenja imovine tužioca došlo prodajom nepokretnosti, koje su između ostalog bile predmet ugovora o kupoprodaji Ov.br. 188/94 od 27.06.1994.godine sačinjenog 27.06.1994.godine između Stevović Obrada, kao prodavca s jedne strane i Vukićević Miodraga i Vukićević Dragoljuba, kao kupca s druge strane, a da je predmet kupoprodaje bila nepokretnost zem.parc.br. 1811 pov. 6550 m², upisana u P.L. br. 435 KO Žabljak I.

Odredbom čl. 6 Zakona o svojinsko-pravnim odnosima ("Sl.list CG", br. 19/09) propisano je, da je svojina najpotpunija vlast, da vlasnik ima pravo da svoju stvar drži, da je koristi i da njome raspolaze u granicama određenim zakonom, s tim da je svako dužan da se uzdržava od povrede prava svojine drugog lica. Kako je tužilac, lišen prava svojine na nepokretnosti, kao apsolutnog prava koje ne zastarijeva to tužiocu zbog lišenja prava svojine i nemogućnosti uspostavljanja predjašnjeg stanja, jer je zemljište prodato trećim licima, pripada tražena naknada. (...)

III RELEVANTNE USTAVNE I KONVENCIJSKE NORME

Ustav Crne Gore

Član 32

Svako ima pravo na pravično i javno suđenje u razumnom roku pred nezavisnim, nepristrasnim i zakonom ustanovljenim sudom.

Evropska konvencija za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda

Član 6 stav 1

Svako tokom odlučivanja o njegovim građanskim pravima i obavezama ili o krivičnoj optužbi protiv njega, ima pravo na pravičnu i javnu raspravu u razumnom roku pred nezavisnim i nepristrasnim sudom, obrazovanim po osnovu zakona.

IV MJERODAVNO PRAVO

Zakon o svojinsko-pravnim odnosima ("Službeni list Crne Gore", br. 19/2009)

Član 6

Svojina je najpotpunija vlast na stvari.

Vlasnik ima pravo da svoju stvar drži, da je koristi i da njome raspolaže u granicama određenim zakonom.

Svako je dužan da se uzdržava od povrede prava svojine drugog lica.

V OCJENA USTAVNOG SUDA

Pravo na pravično suđenje

9. Navodi podnosioca o povredi prava na pravično i javno suđenje odnose se na pogrešnu primjenu materijalnog prava i nedostatke u obrazloženju osporene odluke.

Opšti principi

10. Ustavni sud je u svojoj dosadašnjoj praksi, slijedeći stavove Evropskog suda za ljudska prava, ustanovio niz načela (ili uslova) koji moraju biti ispunjeni da bi se određeni sudski postupak, posmatran u cjelini, mogao cijeniti pravičnim. S tim u vezi, Ustavni sud ukazuje da je jedan od elemenata prava na pravično suđenje i pravo na obrazloženu sudsku odluku, koja podrazumijeva obavezu sudova da svoju odluku obrazlože tako da navedu jasne i razumljive razloge kojima su se rukovodili prilikom njenog donošenja. Međutim, mjera postojanja ove obaveze određena je prirodom odluke i okolnostima svakog pojedinačnog slučaja.

11. Kada je riječ o tumačenju i primjeni prava na konkretne slučajeve, Ustavni sud u načelu ne smije zamijeniti pravne stavove i shvatanja nadležnih sudova svojim, sve dok sudske odluke ne otkrivaju bilo kakvu arbitrarnost, a dovoljno su obrazložene i, po potrebi, upućuju na relevantnu sudsku praksu. Ustavni sud podsjeća da nije njegov zadatak da preuzme ulogu sudova koji su prvi pozvani da interpretiraju i tumače zakone. Zadatak Ustavnog suda ograničen je na ispitivanje da li je takva interpretacija sudova u skladu sa Ustavom sa aspekta zaštite ljudskih prava i osnovnih sloboda.

12. Pravičnost postupka ocjenjuje se na osnovu postupka kao cjeline (*Barbera, Messeque i Jabardo protiv Španije*, presuda od 6. decembra 1988. godine, serija A, broj 146, stav 68). Princip pravičnog suđenja, takođe zahtijeva da se sud pozove na određenu pravnu normu, jer pravna osnova presude ne smije da bude proizvoljna tj. van konkretnog predmeta.

Primjena opštih principa na konkretan predmet

13. U postupku koji je prethodio ustavnosudskom, prvostepeni i drugostepeni sud su zahtjev tužioca odbili kao neosnovan, zaključujući da je predmetno potraživanje tužioca zastarjelo, shodno odredbi člana 380 Zakona o obligacionim odnosima, imajući u vidu da je tužilac imao pravnu mogućnost da podnese tužbu za novčano potraživanje po osnovu člana 217 Zakona o svojinsko pravnim odnosima, po saznanju za otuđenje, odnosno prodaju dijela sporne parcele. Vrhovni sud je, preinačavajući nižestepene presude, zauzeo stav da se u konkretnom slučaju ne može govoriti o zastari, kod činjenice da tužilac svoj osnov za potraživanje navedenih novčanih sredstava izvlači iz prava svojine na nepokretnostima, na kojima je on bio suvlasnik po osnovu ugovora o kupoprodaji iz 1994. godine, a čija prodaja je vršena bez njegove saglasnosti.

14. Ustavni sud je, prilikom svoje ocjene, prvo pošao od sljedećih nespornih utvrđenja: 1) tužilac i tuženi su kupili od Obrada Stevovića nepokretnost, zemljišnu parcelu br. 1811, po osnovu ugovora o kupoprodaji Ov. br. 188/94, od 27. juna 1994. godine; 2) tuženi je u katastarskom operatu upisan kao vlasnik navedene nepokretnosti, koju je, kasnije, ugovorima o kupoprodaji i aneksima tih ugovora, prodao trećim licima i na ime kupoprodajne cijene primio ukupan iznos od 40.023,00 eura; 3) tužilac je za zaključene ugovore o kupoprodaji i njihove anekse saznao na osnovu podneska Uprave za nekretnine od 6. oktobra 2008. godine, kada je pokrenuo spor radi utvrđivanja punovažnosti ugovora o kupoprodaji od 1994. godine, koji spor je okončan u njegovu korist.

15. Pravo svojine kao stvarno pravo daje vlasniku ovlašćenja da slobodno i po svojoj volji stvar drži, koristi i da sa njom raspolaze u granicama određenim zakonom, pri čemu je svako dužan da se uzdržava od povrede prava svojine drugog lica. Ovakav sadržaj prava svojine određen je odredbom člana 6 Zakona o svojinsko pravnim odnosima, a sadržaj prava svojine zagarantovan je odredbom člana 58 Ustava Crne Gore i Evropskom konvencijom za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda u članu 1 Protokola broj 1 uz Konvenciju.

16. Polazeći od prednje navedenog, Ustavni sud nalazi da je ustavnopravno prihvatljivo shvatanje Vrhovnog suda da je tužilac u konkretnom sporu osnov za svoje novčano potraživanje crpio iz prava svojine na nepokretnosti, koje je stekao osnovom ugovora o kupoprodaji Ov. br. 188/94, od 27. juna 1994. godine. Prodajom navedene nepokretnosti trećim licima, bez njegove saglasnosti, tužilac je lišen prava svojine, kao apsolutnog prava koje ne zastarijeva, usljed čega mu pripada tražena naknada. Zbog navedenog za Ustavni sud nije ustavnopravno prihvatljiv stav prvostepenog i drugostepenog suda da je tužiočev pravni osnov za novčano potraživanje trebao proizilaziti iz neosnovanog obogaćenja.

17. Tumačenje i primjena materijalnog prava, kao i obrazloženje zauzetog pravnog stava u ovoj pravnoj stvari, od strane Vrhovnog suda Crne Gore, predstavljaju ustavnopravno utemeljen osnov za donošenje osporene presude.

18. Ustavni sud ocjenjuje da navodi podnosioca vezani za ostala ustavna prava, na način kako su postavljeni u ustavnoj žalbi, te u mjeri u kojoj bi u okolnostima konkretnog slučaja osporavana presuda mogla uticati na ostvarivanje sadržaja tih ustavnih normi, ne upućuju na mogućnost povrede ljudskih prava i osnovnih sloboda zajemčenih Ustavom.

Na osnovu iznijetih razloga, odlučeno je kao u izreci.

U-III br. 244/21
11. mart 2025. godine
P o d g o r i c a

Predsjednica Vijeća,
Snežana Armenko,s.r.